

Pekka Jousilahti

15.6.2018

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo@stm.fi

Lausuntopyyntö STM/2316/2018

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi seulonnoista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamiseksi

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja tulla kuulluksi otsikossa mainitusta asetusluonnoksesta.

Terveidenhuoltolain (1326/2010) 14 §:n mukaan kunnan on järjestettävä alueellaan valtakunnallisen seulontaohjelman mukaiset seulonnat. Kunta voi lisäksi järjestää seulontoja ja terveystarkastuksia tietyn taudin tai sen esiasteen toteamiseksi tai taudin aiheuttajan löytämiseksi. Terveidenhuoltolain 23 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä seulonnoista.

Asetusluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi valtakunnallisia seulontaohjelmia koskevaa asetuksen 2 §:ä siten, että kohdun kaulaosan syövän seulonta laajennettaisiin 65-vuotiaisiin naisiin ja rintasyövän seulonnan siirtymäaika poistettaisiin. Lisäksi asetukseen ehdotetaan siirrettäväksi säteilyn käyttöä syöpäseulonnoissa koskevia säännöksiä.

Kohdun kaulaosan syövän seulonnan laajentamisella 65-vuotiaisiin naisiin on vahva tieteellinen näyttö vaikuttavuudesta ja se on myös kustannusvaikuttava ratkaisu. Kansainvälisten vaikuttavuustutkimusten mukaan seulonta vähentää merkittävästi kohdunkaulan syövän ilmaantuvuutta ja kuolleisuutta myös 65-vuotiaiden ikäryhmässä. Suomessa noin 30 prosenttia kohdunkaulan syövästä ja yli 50 prosenttia taudin aiheuttamista kuolemista todetaan 60-vuotiaana tapahtuneen viimeisen seulontakutsun jälkeen.

Osa kunnista kutsuu jo nykyisin 65-vuotiaat seulontaan. Ehdotus toisi seulonnan piiriin noin 37 000 uutta kutsuttavaa vuodessa. Kyseisestä ikäluokasta hieman yli 17 prosenttia on jo nyt kuntien vapaaehtoisesti järjestämän ja maksaman seulonnan piirissä, joten uusia kutsuttavia tulisi noin 31 000. Samalla kun seulonnan yläikärajaa nostetaan, kuntien ja terveydenhuollon toimijoiden tulisi vähentää merkittävästi ns. opportunistista seulontaa eli tutkimusten tekemistä oireettomille henkilöille, erityisesti nuorille naisille.

Ehdotettu muutos on tieteellisesti perusteltu ja lisää maan eri kunnissa asuvien 60–65-vuotiaiden naisten yhdenvertaisuutta. Kohdun kaulaosan syövän seulontamenetelmä eri ikäryhmille tulee arvioida uudestaan epidemiologisen tilanteen mukaan ja viimeistään siinä vaiheessa kun HPV-rokotuksen saaneet tulevat seulontaikään.

www.thl.fi

Pekka Jousilahti

15.6.2018

Rintasyöpäseulonta toteutetaan 50–69-vuotiaille naisille 20–26 kuukauden välein. Säännöksestä poistettaisiin tarpeettomana maininta, jonka mukaan seulontojen piirissä ovat vuonna 1947 jälkeen syntyneet naiset. Kyseinen säännös liittyy siirtymäaikaan, jolloin seulontojen piiriin otettiin vuosittain yksi uusi ikäluokka. Nykyisin kaikki 50–69-vuotiaat ovat seulontojen piirissä syntymävuodesta riippumatta. **Rintasyövän seulonnan siirtymäaika on tullut tarpeettomaksi, jonka takia asetustekstin tekninen muutos on perusteltu.**

Asetusluonnoksen 4 a § ja 6 a–c § liittyvät hallituksen esitykseen säteilylaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Seulonta on laaja prosessi, joka alkaa kutsumisesta ja päättyy osalla tutkittavista tietoon jatkotutkimusten tarpeettomuudesta samalla kun osa päättyy jatkotutkimuksiin ja hoitoon. Jos seulontamenetelmä altistaa tutkittavan ionisoivalle säteilylle, niin se aiheuttaa jokaiselle seulottavalle lisäriskin, jonka minimoimiseksi on tehtävä systemaattisia laatua varmistavia toimenpiteitä. Kun seulonnassa noudatetaan valtakunnallista seulontaohjelmaa asetuksen 2 §:ssä säädetyn mukaisesti, ei seulonnan oikeutuksesta tarvita erillistä perustelua, mutta seulonnan laadukkaan toteutuksen vuoksi seulonnan järjestäjän on laadittava *seulontaohjelma*, jonka sisällöstä säädettäisiin uudessa 4 a §:ssä. Säännös olisi saman sisältöinen kuin nykyisessä säteilyn lääketieteellisestä käytöstä annetussa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa. Myös asetusluonnoksen 6 a–c § (*seulontamammografiatutkimusta suorittava röntgenhoitaja, lausuntomenettely ionisoivalle säteilylle altistavasta seulonnasta ja syöpäseulontojen tulosten seuranta*) vastaavat sisällöltään nykyistä sääntelyä ja käytäntöä. **Säännökset ovat perusteltuja seulontatoiminnan laadun ja tutkittavien turvallisuuden varmistamiseksi.**

Pääjohtaja

Juhani Eskola

Osaston johtaja

Terhi Kilpi